

Ny biografi om Katti Anker Møller

Hege Duckert

Katti Anker Møller: Å bestemme over livet

Oslo: J.M. Stenersens forlag, 2023

512 s.

ISBN 978-82-7201-796-4

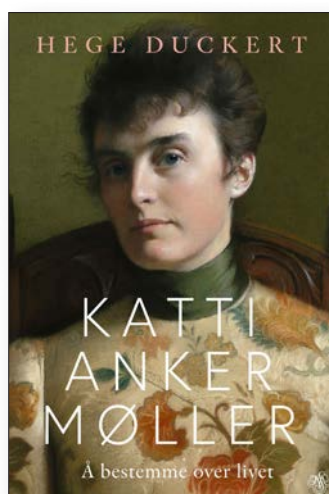
Michael 2024; 21: 145–146

doi:10.5617/michael.10970

Journalisten og forfatteren Hege Duckerts biografi om Katti Anker Møller (1868–1945) har fortjent høstet mange lovord. Boka er fengende, lettlest og gir et levende bilde av Møller og hennes miljø i en interessant periode i norsk politisk historie.

Duckert har latt seg begeistre og fengsle av store mengder brev og dagbøker, avisartikler og notater, samt kjente taler Møller holdt: om mødrebeskyttelse og seksualreform i 1915, der avkriminalisering av abort var tema, og om kvinneskjens fødselspolitikk i 1919. Møller var vakker, klok og velstående. Duckert vil vise Møller som person og kampen for kvinners rett til å bestemme over eget liv, og hun ser Møller som «en av de viktigste og mest visjonære kvinnene i norsk historie».

Boka har sju deler. De to første dekker barndom og ungdom, del 3 tida som ung husfrue. I del 4 (fra vel halvveis i boka) er det politiske virket viktig, i del 5 og 6 de kjente talene, del 7 omhandler alderdom og de siste årene. Brev, dagbøker, aviser og bøker er kilder. Det er få referanser, de er organisert kapittelvis bakerst, uten systematiske sidehenvisninger.

Duckert framstiller Møller som en som sto alene, uredd og framsynt, i kravet om kvinners rett til fødselskontroll og råderett over livet, slik Møllers datter Tove Mohr gjorde i sin biografi om mora i 1968. Duckert viser til at Møller hadde kontakter utenlands, som svenske Frida Stéenhoff, men leseren får ikke vite hva hun sto for eller hva tidsskriftet *Mutterschutz und Sexualreform*, som Møller abonnerte på, inneholdt. Slik gir boka mindre innsikt i Møllers inspirasjonskilder og den internasjonale konteksten for innsatsen hennes.

Duckert berømmer Møllers innsats for vedtaket av de Castbergske barnelovene i 1915. Møller holdt foredrag og talte for ugifte mødre og deres barn, situasjon og rettigheter. *Tidsskrift for velferdsforskning* nr. 4/2015 var viet barnelovene, blant annet med forskning om Møllers rolle i disse lovforarbeidene. Ingen av artiklene i temanummeret er referert i boka. Arbeiderkvinnebevegelsen virket samtidig for ugifte mødre og deres barns kår, for prevensjonstilgang og fødselskontroll. Den var også inspirert av lignende krav internasjonalt og var Møllers forbundsfele i noen saker. Møllers innsats var sentral for åpningen av det første mødrehygienekontoret i Oslo i 1924, men det var arbeiderkvinner over hele landet som bygde de kontorene som ble ødelagt under krigen. Møllers innsats ville ikke vært mindre viktig og også andres innsats ble nevnt.

Jens Olai Jenssen og Elisabeth Lønnås biografi om Katti Anker Møller kom i 2021, og den brukte også Møllers arkiver som viktige kilder. Duckert bruker opplysninger fra boka, men diskuterer ikke disse biografenes funn og framstilling. Den som har lest om Møller før, vil finne lite nytt hos Duckert. Men en ny opplysning er det: Møller skaffet seg pessar og fikk bare det antallet barn hun ville ha. Duckerts bok har få analyser og drøftinger. Annen litteratur om Møller diskuteres ikke. Det er et savn. Det trengs fortsatt forskning om Katti Anker Møllers virke, satt inn i en videre kontekst og med kritiske analyser.

Kari Tove Elvbakken
karitove.elvbakken@uib.no

Kari Tove Elvbakken er professor ved Institutt for politikk og forvaltning, Universitetet i Bergen.